

SMĚRNICE TÝKAJÍCÍ SE BIODIVERZITY A ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Mezinárodní směrnice pro činnosti vztahující se k udržitelnému rozvoji cestovního ruchu v citlivých pozemních, mořských a pobřežních ekosystémech a stanovištích velkého významu pro biologickou rozmanitost a v chráněných oblastech včetně křehkých říčních a horských ekosystémů

A. ROZSAH

1. Stávající Směrnice jsou dobrovolné a představují škálu příležitostí pro místní, regionální, národní orgány státní správy, domorodá a místní společenství a další zainteresované subjekty, jak řídit turistické aktivity ekologickým, ekonomickým a sociálně udržitelným způsobem. Lze je pružně aplikovat tak, aby vyhovovaly různým okolnostem a různým formám domácího institucionálního a právního uspořádání.
2. Směrnice budou napomáhat účastníkům Úmluvy o biologické rozmanitosti, veřejným orgánům a zainteresovaným subjektům na všech úrovních uplatňovat ustanovení Úmluvy na udržitelný rozvoj a řízení politiky, opatření, strategií, projektů a činností v oblasti cestovního ruchu. Budou poskytovat technická vodítka a poradenství politikům, těm kdo rozhodují a vedoucím pracovníkům, kteří nesou odpovědnost za otázky v oblasti cestovního ruchu a/nebo biodiverzity na úrovni celostátních i místních orgánů státní správy, soukromého sektoru, domorodých a místních společenství¹, nevládních organizací či dalších organizací, o otázkách procesu spolupráce s klíčovými partnery zabývajícími se cestovním ruchem a biodiverzitou.
3. Směrnice pokrývají veškeré formy a činnosti v oblasti cestovního ruchu. Tyto činnosti by měly být v souladu s principy ochrany a udržitelného využívání biologické rozmanitosti. Mimo jiné zahrnují běžný masový cestovní ruch, ekoturistiku, turismus založený na přírodě a kultuře, turismus založený na odkazech a tradicích minulých generací, turismus formou výletních plaveb, turismus pro volný čas a sportovní turismus. Ačkoliv jsou Směrnice primárně zaměřeny na zranitelné ekosystémy a stanoviště, jsou rovněž vhodné pro cestovní ruch s dopadem na biodiverzitu ve všech geografických lokalitách a turistických destinacích. Směrnice o biodiverzitě a rozvoji cestovního ruchu mohou také hrát rozhodující roli při začleňování strategií udržitelného využívání a spravedlivého rozvoje uvnitř chráněných oblastí a kolem nich. Dále potom je ve Směrnících uznána potřeba spolupráce mezi zeměmi, odkud návštěvníci pocházejí a těmi, do kterých přijíždějí, a mělo by těchto Směrníc být využíváno k uvádění místních zájmů do rovnováhy s národní, regionální a mezinárodní politikou.

¹ Pro účely těchto Směrníc se pojmem „domorodých a místních společenství“ rozumí „domorodé a místní obyvatelstvo ztělesňující tradiční způsoby života, které jsou důležité pro ochranu přírody a udržitelného využívání biologické rozmanitosti“.

B. PROCES TVORBY POLITIKY, PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE A ŘÍZENÍ

4. Hlavními prvky uvažovanými při přípravě Směrnic jsou:
 - (a) Rámec pro řízení cestovního ruchu a péči o biodiverzitu;
 - (b) Oznamovací proces s ohledem na tento rámec
 - (c) Vzdělávání veřejnosti, budování kapacit a zvyšování povědomí a informovanosti týkající se cestovního ruchu a biodiverzity.

5. Do tvorby politiky, plánování rozvoje a řízení a péče je třeba se pustit prostřednictvím procesu, který bude zahrnovat všechny zainteresované strany. Za koordinaci tohoto procesu na národní úrovni budou běžně odpovídat vlády. Tímto procesem se lze rovněž zabývat na lokálnějších úrovních ze strany místních orgánů veřejné správy a prostřednictvím procesu řízení a rozhodování by mělo být zajištěno silné zapojení domorodého a místního obyvatelstva. Dále potom se osobám odpovědným za rozvoj cestovního ruchu a turistických aktivit doporučuje, aby do procesu konzultací zahrnuli všechny zainteresované strany, a zejména potom ty, kdo jsou nebo mohou být postiženi takovým rozvojem a aktivitami. Tento proces se vztahuje jak na nový rozvoj cestovního ruchu, tak na provozní činnosti stávajících turistických zařízení.

Instituce

6. Za účelem zajištění koordinace mezi úrovněmi rozhodování ve státních institucích zabývajících se péčí o biodiverzitu a cestovní ruch a institucemi odpovědnými za širší národní ekonomický rozvoj je třeba zřizovat mezioborové i vnitrooborové a meziorganizační struktury a procesy, pokud tyto dosud neexistují, které budou usměrňovat přípravu politiky a její realizaci.

7. Existuje potřeba zlepšování informovanosti a výměny znalostí mezi těmi, kdo jsou odpovědní za cestovní ruch a ochranu přírody a těmi, kdo jsou jí ovlivněni, a to na národní, regionální i místní úrovni. Kromě toho, národní strategie a akční plány týkající se biodiverzity by měly mít na zřeteli otázky cestovního ruchu, a podobně tak i plány v oblasti cestovního ruchu by měly plně brát ohled na otázky biodiverzity. Stávající dokumenty, strategie a plány by měly být v tomto ohledu v souladu anebo by měly být revidovány a upraveny dle potřeby.

8. Je třeba ustavit konzultační proces za účelem vedení průběžného a efektivního dialogu a sdílení informací se všemi zainteresovanými stranami i za účelem řešení sporů, které by mohly vznikat, pokud jde o dosažení konsenzu v oblasti cestovního ruchu, biologické rozmanitosti a výstavby. Pro napomáhání tomuto procesu by měl být zřízen orgán za účasti zástupců všech zainteresovaných stran, včetně vládních odborů, sektoru cestovního ruchu, nevládních organizací, domorodých a místních společenství a dalších stran a partnerů, za účelem zajištění jejich angažovanosti a plné účasti v celém procesu a za účelem podpory navazování partnerských vztahů.

9. Institucionální opatření by měly zajistit rozsáhlé zapojení zainteresovaných stran do procesu řízení a péče popsáného v těchto Směrnících.

10. Orgány a manažeři chráněných oblastí mají zvláštní roli pro řízení a péči o cestovní ruch a biodiverzitu. V tomto ohledu zde existuje potřeba podpory a zdrojů ze strany státu pro manažery, včetně výcviku a instruktaží zaměřených na to, aby svou roli efektivně plnili. Dále potom je nutné zřizovat a posuzovat mechanismy a opatření k financování za účelem zajištění dostupnosti odpovídajících prostředků k udržování biodiverzity a podporování udržitelného cestovního ruchu. Podle potřeby je vhodné zahrnout mezinárodní instituce a agentury pro rozvoj.
11. Rozvoj udržitelného cestovního ruchu v každé destinaci vyžaduje koordinovanou tvorbu politiky, plánování rozvoje a řízení. Proces tvorby politiky, plánování rozvoje a řízení tvoří následující kroky:
 - (a) Informace o stávajícím stavu a posouzení;
 - (b) Představa a cíle;
 - (c) Úkoly;
 - (d) Posuzování legislativních a kontrolních opatření;
 - (e) Hodnocení dopadů;
 - (f) Řízení a zmírňování dopadů;
 - (g) Rozhodování;
 - (h) Implementace;
 - (i) Monitorování a podávání zpráv;
 - (j) Adaptivní řízení.

1. Informace o stávajícím stavu

12. Informace o stávajícím stavu jsou nutné, aby umožňovaly na základě informovanosti přijímat rozhodnutí o jakékoliv otázce. Jsou nutné alespoň minimální informace k tomu, aby umožnily posuzování dopadů a rozhodování, a doporučuje se, aby se jejich sestavování řídilo přístupem k ekosystému.
13. Pro účely cestovního ruchu a biodiverzity by informace o stávajícím stavu měly dle potřeby zahrnovat následující:
 - (a) Stávající ekonomické, sociální a environmentální podmínky na národní a místní úrovni, včetně současného a plánovaného rozvoje cestovního ruchu a turistických aktivit a jejich celkových pozitivních i negativních dopadů, stejně jako rozvoje a aktivit v dalších sektorech;
 - (b) Strukturu a trendy v rámci sektoru cestovního ruchu, turistickou politiku a turistické trhy a trendy na národní, regionální a mezinárodní úrovni, včetně informací založených na průzkumu trhu podle potřeby;
 - (c) Zdroje a procesy týkající se životního prostředí a biologické rozmanitosti, včetně veškerých specifických rysů a lokalit zvláštního významu a chráněných oblastí a stanovení těch, jimž by se rozvoj měl vyhnout z důvodů jejich obzvláštní křehkosti, a těch, které byly stanoveny na základě stávajících analýz ohrožení;
 - (d) Kulturně citlivé oblasti;
 - (e) Užitek z cestovního ruchu a náklady na ni pro domorodé a místní obyvatelstvo;
 - (f) Informace o škodách způsobených na životním prostředí v minulosti;
 - (g) Národní strategie, akční plány a zprávy týkající se biodiverzity, a další sektorová opatření a plány důležité pro rozvoj cestovního ruchu a pro biodiverzitu;

(h) Národní, regionální a místní plány udržitelného rozvoje.

14. Informace o stávajícím stavu by měly brát v úvahu veškeré zdroje vědění a znalostí. Adekvátnost dostupných informací o stávajícím stavu bude zapotřebí posuzovat a v případě potřeby lze podniknout další průzkum a shromažďování informací k vyplnění mezer, které mohou být zjištěny.
15. Všechny zainteresované strany mohou přispívat důležitými informacemi k tomuto procesu, včetně domorodého a místního obyvatelstva. V tomto ohledu zde existuje potřeba budování kapacit a výuky za účelem pomoci zainteresovaným stranám při dokumentování, pořizování, analyzování a interpretaci informací o stávajícím stavu.
16. Bude zapotřebí, aby porovnání a syntézu poskytnutých informací provedl k tomu příslušně kvalifikovaný tým, který bude čerpat z široké palety odborných znalostí včetně odborných znalostí v otázkách cestovního ruchu a biodiverzity i v otázkách tradičního vědění a inovačních systémů.
17. Za účelem zajištění, aby byly vzaty v úvahu veškeré relevantní informace a jejich věrohodnost a spolehlivost, je třeba všechny zainteresované strany zapojit do procesu posuzování dostupných porovnávaných informací a do procesu syntézy těchto informací.
18. Informace o stávajícím stavu by měly zahrnovat mapy, geografické informační systémy a další vizuální nástroje, včetně již stanovených schémat členění na zóny.
19. Proces shromažďování a posuzování informací o stávajícím stavu by měl plně využívat mechanismu střediska pro výměnu informací při Úmluvě o biologické rozmanitosti, stejně jako dalších významných sítí jako je Světová síť biosférických rezervací, lokality světového dědictví a lokality patřící do Ramsarské úmluvy.
20. Požadavky na specifické informace týkající se konkrétní lokality ve vztahu k návrhům na rozvoj cestovního ruchu a turistických aktivit v jednotlivých lokalitách jsou vytyčeny v oznamovacím procesu, a jejich sestavování by se mělo řídit přístupem k ekosystému. Pro účely posuzování dopadů a rozhodování základní nutné informace zahrnují:
 - (a) Aspekty specifické pro konkrétní lokalitu:
 - (i) Nejrůznější zákony a nařízení a plány, které mohou být aplikovatelné na konkrétní lokalitu, včetně přehledů:
 - a. Stávající legislativy na místní, regionální a národní úrovni;
 - b. Stávající praxe, zvyklostí a tradic;
 - c. Důležitých regionálních a mezinárodních úmluv či dohod a jejich statusu a přeshraničních dohod nebo smluv o smlouvách budoucích;
 - (ii) Zjištění nejrůznějších zainteresovaných stran zapojených do navrhovaného projektu nebo jím potenciálně postižených – včetně klíčových partnerů na vládní i nevládní úrovni, partnerů v soukromém sektoru (zejména těch ze sektoru cestovního ruchu) a domorodého a místního obyvatelstva – spolu s podrobnostmi týkajícími se jejich účasti v navrhovaném projektu a/nebo konzultaci o něm v průběhu jeho navrhování, plánování, vytváření a trvání;
 - (b) Ekologické aspekty:
 - (i) Podrobné údaje o chráněných a z hlediska biodiverzity významných oblastech;

- (ii) Popisy a specifikace ekosystémů, stanovišť, druhů;
 - (iii) Kvantitativní a kvalitativní informace o úbytcích stanovišť a druhů (hlavní příčiny, trendy);
 - (iv) Indexování druhů;
 - (v) Zjištěná ohrožení;
 - (vi) Stávající zóny, ekologické zóny a stávající turistické zóny v rámci ekologických zón;
 - (vii) Ekologicky citlivé zóny a zóny, v nichž došlo anebo nejpravděpodobněji dojde k ekologickým katastrofám;
- (c) Aspekty rozvoje:
- (i) Shrnutí navrhovaného projektu, proč a kým je navrhován, odhadované výsledky a možné dopady (včetně dopadů na okolní oblasti a přeshraničních dopadů), a kvantitativní a kvalitativní údaje o těchto aspektech;
 - (ii) Popis fází rozvoje a nejrůznějších struktur a zainteresovaných stran, kterých se jednotlivé fáze rozvoje mohou týkat;
 - (iii) Popis stávajícího využití pozemků, infrastruktury, turistické vybavenosti a služeb a jejich vzájemného spolupůsobení s navrhovanými činnostmi.

2. Představa a cíle

Představa

21. Celková představa udržitelného rozvoje cestovního ruchu v souladu s cíli a úkoly Úmluvy o biologické rozmanitosti a dalších příbuzných úmluv, jako je například World Heritage Convention/Úmluva o světovém dědictví, je důležitá pro efektivní řízení turistiky a péči o biodiverzitu a rovněž má přispívat k tvorbě příjmů a zmírňování chudoby a ke snižování hrozeb pro biodiverzitu. Představa rozvíjená na místní úrovni by měla odrážet místní priority a reality a zároveň by měla podle potřeby brát v úvahu národní a regionální strategie pro rozvoj cestovního ruchu, opatření a plány pro ekonomický a sociální rozvoj a pro využívání pozemků a také informace o stávajícím stavu a jejich posouzení. Měla by být založena na procesu zapojujícím všechny zainteresované strany včetně domorodého a místního obyvatelstva, které je nebo může být rozvojem cestovního ruchu postiženo.

Cíle

22. Hlavní cíle jsou stanoveny tak, aby maximalizovaly pozitivní užitek z cestovního ruchu pro biodiverzitu, ekosystémy a ekonomický a sociální rozvoj a užitek z biologické rozmanitosti pro cestovní ruch, a zároveň aby minimalizovaly negativní sociální dopady cestovního ruchu a dopady cestovního ruchu na životní prostředí, a mohou mimo jiné zahrnovat:
- (a) Udržování struktury a fungování ekosystémů;
 - (b) Udržitelný cestovní ruch slučitelný s ochranou biologické rozmanitosti a jejím udržitelným využíváním;
 - (c) Poctivé a spravedlivé podílení se na užtku z aktivit v sektoru cestovního ruchu, s důrazem kladeným na specifické potřeby domorodého a místního obyvatelstva, kterého se to týká;
 - (d) Integrace a vzájemné vztahy s dalšími plány, rozvojem či aktivitami ve stejné oblasti;
 - (e) Informování a budování kapacit;

- (f) Snižování chudoby prostřednictvím vytváření dostatečných výnosů a zaměstnanosti za účelem účinného snižování ohrožení biodiverzity v oblastech s domorodým a místním obyvatelstvem;
 - (g) Ochrana živobytí domorodého obyvatelstva, zdrojů a přístupu k těmto zdrojům;
 - (h) Diverzifikace ekonomických aktivit do sektorů mimo turistiku za účelem snižování závislosti na cestovním ruchu;
 - (i) Zamezování veškerému přetrvávajícímu poškozování biologické rozmanitosti, ekosystémů a přírodních zdrojů, sociálnímu a kulturnímu poškozování a náprava škod způsobených v minulosti;
 - (j) Podpora užitečné účasti a zapojení zástupců domorodého a místního obyvatelstva do rozvoje, provozování a monitorování turistických aktivit na pozemcích a vodách tradičně obhospodařovaných tímto obyvatelstvem;
 - (k) Členění na zóny a kontrola rozvoje cestovního ruchu a turistických aktivit včetně udělování licencí a celkových směrných čísel a omezení pro cestovní ruch za účelem zajištění široké palety aktivit pro skupiny uživatelů, kteří splňují celkové představy a cíle;
 - (l) Zplnomocňování prostřednictvím účasti na rozhodovacím procesu;
 - (m) Umožnění přístupu domorodého a místního obyvatelstva k infrastruktuře, dopravě, komunikačním prostředkům a zařízením pro zdravotní péči zřízeným pro turisty;
 - (n) Zvýšení bezpečnosti pro domorodé a místní obyvatelstvo;
 - (o) Zvýšení sociální hrdosti;
 - (p) Řízení a kontrola rozvoje cestovního ruchu a turistických aktivit včetně udělování licencí a jasného stanovení limitů, pokud jde o míru a typ rozvoje cestovního ruchu.
23. Pokud jde o podílení se na užítku plynoucím z cestovního ruchu a ochrany biodiverzity spolu s domorodým a místním obyvatelstvem, je třeba poukázat na to, že tento užitek může mít nejrůznější podobu včetně: vytváření pracovních příležitostí, podpory místních podnikatelů, účasti na podnicích a projektech v sektoru cestovního ruchu, vzdělávání, příležitostí pro přímé investice, ekonomických vazeb a ekologických služeb. K zachycení tohoto užítku je zapotřebí vytvořit a rozvinout vhodné mechanismy.
24. Představa a cíle vytvoří základ národních strategií či směrných územních plánů pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu ve vztahu k biodiverzitě. V takových plánech by rovněž měly být začleněny ohledy na strategie a plány týkající se biodiverzity. A dále potom strategie a plány týkající se biodiverzity by měly brát v úvahu otázky cestovního ruchu.
25. Na národní úrovni budou tento proces běžně koordinovat národní vlády. Do tohoto procesu se také lze pustit na lokálnějších úrovních ze strany místních orgánů státní správy a na úrovni obcí potom ze strany obcí. Tam kde na lokální a obecní úrovni byly stanoveny představy a cíle týkající se cestovního ruchu a biodiverzity, mohou být vzaty v úvahu ze strany vládních orgánů při přípravě představy a cílů na národní úrovni, například prostřednictvím seminářů na lokální úrovni.

3. Úkoly

26. Úkoly se zaměřují na kroky a opatření k implementaci specifických prvků celkové představy a cílů a mohou zahrnovat jasně stanovené činnosti a termíny, dle kterých bude těchto prvků dosaženo. Úkoly by měly být založeny na výkonu (například vytvoření naučné stezky za účelem pomoci rozvoji místních průvodcovských služeb) a na procesu

(například budování operačního systému pro řízení cestovního ruchu a péči o biodiverzitu). Stejně jako v případě představy a cílů je důležité do procesu stanovení úkolů a konzultací zahrnout všechny zainteresované strany, a zvláště potom odvětví cestovního ruchu a domorodé a místní obyvatelstvo, které je nebo může být rozvojem cestovního ruchu postiženo.

27. Je třeba, aby byly úkoly konkrétní a aby zahrnovaly konkrétní oblasti stanovené v jasně vymezených zónách, pro něž jsou uvedeny typy aktivit a infrastruktury, které by byly akceptovatelné a měly by být rozvíjeny. Rovněž by měly nastínit přiměřená opatření k řízení dopadů a také zamýšlené trhy (podrobněji, jak stanoveno v oznamovacím procesu, se to vyžaduje v případě návrhů na rozvoj cestovního ruchu či turistických aktivit ve specifických místech).

28. Vlády mohou rovněž chtít zvažovat:

- (a) Opatření zajišťující, aby se lokalitám jmenovaným na mezinárodní úrovni jako jsou lokality Ramsarské úmluvy, World Heritage sites/lokality světového dědictví či biosférické rezervace, dostávalo odpovídajícího právního uznání a pomoci ze strany státu na národní úrovni;
- (b) Zřizování rezervací na bázi koncepce biosférických rezervací a začleňování úkolů pro udržitelný rozvoj, vytváření výnosů a pracovních příležitostí pro domorodé a místní obyvatele a podporu vývoje vhodných produktů;
- (c) Opatření zajišťující, aby se lokalitám na národní úrovni jako jsou národní parky, rezervace a mořské oblasti ochrany přírody dostávalo odpovídajícího právního uznání, aby měly plány péče a aby jim byla poskytována nezbytná podpora ze strany státu;
- (d) Posilování sítě chráněných oblastí a podporu role chráněných oblastí jakožto klíčových míst pro dobrou praxi v oblasti řízení udržitelného cestovního ruchu a péče o biodiverzitu, a brát přitom v úvahu celou škálu kategorií chráněných oblastí;
- (e) Používání politických a ekonomických nástrojů a opatření k tomu, aby se část celkových výnosů z cestovního ruchu nasměrovala k podpoře ochrany přírody a udržitelného využívání biologické rozmanitosti, a to formou ochrany chráněných oblastí, vzdělávání, výzkumných programů či rozvoje místních společenství;
- (f) Doporučování všem zainteresovaným stranám a také subjektům v soukromém sektoru, aby aktivně podporovaly ochranu biodiverzity a udržitelné využívání jejích složek.

29. Na národní úrovni budou tento proces běžně koordinovat národní vlády. Do tohoto procesu se také lze pustit na lokálnějších úrovních ze strany místních orgánů státní správy a na úrovni obcí potom ze strany obcí. Tam kde na lokální a obecní úrovni byly stanoveny úkoly týkající se cestovního ruchu a biodiverzity, mohou být vzaty v úvahu ze strany vládních orgánů při přípravě úkolů na národní úrovni.

4. Legislativní a kontrolní opatření

30. Respektování stávající národní legislativy a odpovídajících regulačních mechanismů a nástrojů jako je plánování využívání pozemků, plány péče o chráněné oblasti, environmentální hodnocení, stavební předpisy a normy pro udržitelný cestovní ruch, je zcela nezbytné pro účinnou realizaci jakékoliv celkové představy, cílů a úkolů. Přezkoumávání a posuzování legislativních a kontrolních opatření by mohlo dle potřeby brát v úvahu legislativní a kontrolní opatření, která jsou k dispozici pro implementaci celkové představy, cílů a úkolů v oblasti cestovního ruchu a biodiverzity, účinnost těchto

opatření včetně jejich prosazování, a také jakékoliv mezery, jimž může být zapotřebí se věnovat například pomocí přepracování stávajících nebo vytvoření dodatečných legislativních a kontrolních opatření.

31. Přezkoumávání a posuzování legislativních a kontrolních opatření může mimo jiné zahrnovat posuzování účinnosti jakýchkoliv ustanovení pro řízení a péči o zdroje, přístup k nim a/nebo jejich vlastnictví obyvatelstvem, zejména domorodým a místním obyvatelstvem, a to s ohledem na rozvoj cestovního ruchu či turistických činností na pozemcích a vodách tradičně obsazených či obhospodařovaných tímto obyvatelstvem; zaměřování se na zákonem stanovená práva domorodých a místních obyvatel; a umožňování těmto skupinám činit rozhodnutí o otázkách rozvoje cestovního ruchu a turistických aktivit mezi dalšími formami rozvoje a činností v těchto oblastech.
32. Zvažovaná legislativní a kontrolní opatření by mohla zahrnovat opatření pro:
 - (a) Účinné prosazování stávajících zákonů, včetně účasti všech zainteresovaných stran;
 - (b) Procesy schvalování a udělování licencí pro rozvoj cestovního ruchu a turistických činností;
 - (c) Kontrolu plánování, rozmísťování, projektování a výstavbu vybavenosti a infrastruktury pro turistiku;
 - (d) Řízení cestovního ruchu s ohledem na biodiverzitu a ekosystémy, včetně zranitelných oblastí;
 - (e) Aplikace environmentálního hodnocení včetně hodnocení kumulativních dopadů a vlivů na biodiverzitu, a to na veškeré navrhované projekty v sektoru cestovního ruchu, a rovněž jakožto nástroje k vyvíjení opatření a měření jejich dopadů;
 - (f) Stanovování národních standardů a/nebo kritérií pro cestovní ruch, která jsou v souladu se souhrnnými národními či regionálními plány pro udržitelný rozvoj a s národními strategiemi a akčními plány pro oblast biodiverzity:
 - (i) Kritéria pro kvalitu životního prostředí a využívání půdy v turistických lokalitách a v jejich okolí;
 - (ii) Vývoj rozhodovacího procesu se směrnicemi pro udržitelnost životního a kulturního prostředí u nových a stávajících turistických projektů v rámci stanovených cílů a úkolů pro různé zóny lokality a v mezích přijatelných změn;
 - (g) Integrované řízení využívání půdy;
 - (h) Zajišťování vzájemných vazeb mezi cestovním ruchem a dalšími oblastmi včetně zemědělského rozvoje, hospodaření v pobřežních zónách, vodních zdrojů, atd.
 - (i) Mechanismy k řešení jakýchkoliv nesrovnalostí či nesouladu mezi úkoly politiky a legislativou, a to způsobem, který bude brát v úvahu zájmy všech zainteresovaných stran;
 - (j) Používání ekonomických nástrojů včetně odstupňovaných uživatelských poplatků, kaucí, záruk, daní či dávek k řízení cestovního ruchu a péči o biodiverzitu;
 - (k) Vytváření stimulů pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu prostřednictvím příslušných ekonomických mechanismů v souladu s ustanoveními Úmluvy o biologické rozmanitosti a Agendy 21;
 - (l) Podporování dobrovolných iniciativ soukromého sektoru, které jsou v souladu s těmito Směrnicemi, jako například certifikační programy, dále potom poskytování příležitostí sektoru soukromého cestovního ruchu přispívat k iniciativám v oblasti péče pomocí přímých darů, naturálních služeb a dalších dobrovolných iniciativ, které budou v souladu s těmito Směrnicemi a příslušnými opatřeními;
 - (m) Vyvarování se turistických projektů nebo aktivit mimo oblasti stanovené v úkolech;

(n) Monitorování, kontrola a poskytování informací o činnostech souvisejících se sběrem a obchodováním s biologickým a příbuzným kulturním materiálem v rámci turistických lokalit.

33. Na národní úrovni budou tento proces běžně koordinovat národní vlády. Do procesu přezkoumávání a posuzování legislativních a kontrolních opatření, hodnocení jejich adekvátnosti a účinnosti a podle potřeby navrhování nových legislativních a kontrolních opatření je důležité zapojit všechny zainteresované strany, a zejména domorodé a místní obyvatele, kteří jsou nebo mohou být rozvojem cestovního ruchu postiženi.

5. Hodnocení dopadů

34. Hodnocení dopadů pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu v ekosystémech by měl být založen na „Směrnících pro začleňování otázek souvisejících s biodiverzitou do legislativy a/nebo procesů pro hodnocení dopadů na životní prostředí a do strategického hodnocení životního prostředí“, vyvinutých Úmluvou o biologické rozmanitosti a obsažených v příloze VI/7 A (odstavce 1-24) a na Akwe: Kon dobrovolných směrnících pro provádění hodnocení kulturních, environmentálních a sociálních dopadů způsobených či pravděpodobně způsobených projekty výstavby, jejichž realizace je navržena na posvátných lokalitách a na pozemcích a vodách tradičně obývaných či obhospodařovaných domorodými a místními obyvateli (jak je obsaženo v části F rozhodnutí VII/16).

35. Na národní úrovni by se hodnocením dopadů souvisejících s celkovou představou, cíli a úkoly pro otázky cestovního ruchu a biodiverzity běžně měly zabývat vlády. Kromě toho, tímto procesem se na lokálnějších úrovních mohou rovněž zabývat místní orgány státní správy a domorodá a místní společenství.

36. Je třeba, aby navrhovatelé turistických projektů či aktivit posuzovali potenciální dopady svých návrhů a poskytovali informace o tom prostřednictvím oznamovacího procesu.

37. Vyhodnocováním adekvátnosti posouzení dopadů předkládaných navrhovateli turistických projektů či aktivit se obvykle zabývají vlády či orgány státní správy. Je zapotřebí, aby vyhodnocování prováděl k tomu příslušně kvalifikovaný tým, který bude čerpat z široké palety odborných znalostí včetně odborných znalostí v otázkách řízení turistiky a péče o biodiverzitu, a aby do tohoto procesu bylo zapojeno i domorodé a místní obyvatelstvo, které by bylo návrhy postiženo. Je třeba, aby veškerá dokumentace byla veřejně přístupná.

38. Nebudou-li poskytnuté informace dostatečné anebo bude-li posouzení dopadů nedostatečné, může být zapotřebí vypracovat další studie hodnocení dopadů. Vypracování takových studií se může vyžadovat na navrhovateli, anebo se vláda může rozhodnout, že tyto studie vypracuje a může podle potřeby od navrhovatele požadovat finanční prostředky pro tento účel. Další zúčastněné zainteresované strany včetně manažerů majících na starosti biodiverzitu a včetně domorodého a místního obyvatelstva, které může být postiženo navrhovanými turistickými projekty, mohou rovněž poskytnout svá hodnocení dopadů související se specifickými návrhy turistických projektů či aktivit, a mohou být zapotřebí opatření zajišťující, aby veškerá takováto posouzení a hodnocení vzali v úvahu ti, kdo rozhodují.

39. Je třeba, aby domorodé a místní obyvatelstvo, kterého se to týká, bylo zapojeno do hodnocení dopadů. Jejich tradiční vědění a znalosti by měly být uznávány a brány v úvahu při posuzování dopadů v jednotlivých konkrétních turistických projektech, které se dotýkají jejich posvátných míst či pozemků a vod jimi tradičně obývaných nebo obhospodařovaných.
40. Vezmou-li se v úvahu rozdílné podmínky a okolnosti, je nutné umožnit dostatečný čas k tomu, aby se všechny zainteresované strany mohly účinně účastnit rozhodovacího procesu o jakémkoliv projektu, kde jsou používány informace poskytnuté hodnocením dopadů. Je třeba, aby takové informace byly poskytovány formou dostupnou a srozumitelnou pro všechny nejrozumnější zúčastněné zainteresované strany.
41. Dopady cestovního ruchu s ohledem na životní prostředí a biologickou rozmanitost mohou zahrnovat:
- (a) Využívání pozemků a zdrojů pro ubytování, turistická zařízení a další prvky infrastruktury včetně sítě silnic, letišť a mořských přístavů;
 - (b) Těžbu a využívání stavebních materiálů (například používání písku z pláží, korálového vápence a dřeva);
 - (c) Poškození nebo ničení ekosystémů a stanovišť včetně odlesňování, vysušování mokřadů a intenzifikovaného či neudržitelného využívání pozemků;
 - (d) Zvýšené riziko eroze;
 - (e) Narušování volně žijících druhů, jejich normálního chování a možný nepříznivý vliv na mortalitu a reprodukční proces;
 - (f) Změny stanovišť a ekosystémů;
 - (g) Zvýšené riziko požárů;
 - (h) Neúměrná spotřeba a ničení flóry a fauny ze strany turistů (například sběrem rostlin nebo nakupováním suvenýrů vyrobených z volně žijících živočichů, zejména z ohrožených druhů jako jsou korály a želvy, anebo neregulovaným lovem, střelbou a rybařením);
 - (i) Zvýšené riziko vniknutí cizích druhů;
 - (j) Intenzivní potřeba vody ze strany cestovního ruchu;
 - (k) Jímání podzemní vody;
 - (l) Zhoršování kvality vody (sladkovodní, pobřežní vody), znečišťování odpadními vodami;
 - (m) Eutrofizace vodních stanovišť;
 - (n) Vnikání patogenů;
 - (o) Produkce, manipulace a odstraňování splaškových a odpadních vod;
 - (p) Chemické odpady, toxické látky a znečišťující látky;
 - (q) Pevný odpad (domovní odpad, kuchyňské odpadky)
 - (r) Kontaminace půdy, sladkovodních zdrojů i zdrojů mořské vody;
 - (s) Znečišťování a produkce skleníkových plynů v důsledku letecké, silniční, železniční či námořní dopravy a to na místních, národních i na celosvětové úrovni;
 - (t) Hluk.
42. Socio-ekonomické a kulturní dopady spojené s cestovním ruchem mohou zahrnovat:
- (a) Příliv lidí a sociální degradaci (například místní prostituce, zneužívání drog, apod.);
 - (b) Dopady na děti a mládež;

- (c) Citlivost vůči změnám v toku příjezdů turistů, které mohou mít za následek náhlou ztrátu příjmů a zaměstnání v dobách poklesu turistiky;
- (d) Dopady na domorodé a místní obyvatelstvo a na kulturní hodnoty;
- (e) Dopady na zdraví a integritu místních kulturních systémů;
- (f) Mezigenerační střety a změněné vztahy mezi pohlavími;
- (g) Narušení tradičních postupů a způsobů života;
- (h) Ztráta přístupu domorodého a místního obyvatelstva k jejich pozemkům a zdrojům a posvátným místům, která jsou nedílnou součástí udržování tradičních systémů vědění a znalostí a tradičních způsobů života.

43. Potenciální užitek z cestovního ruchu může zahrnovat:

- (a) Tvorbu výnosů k udržování přírodních zdrojů oblasti;
- (b) Přispívání k ekonomickému a sociálnímu rozvoji, například prostřednictvím:
 - (i) Financování rozvoje infrastruktury a služeb;
 - (ii) Poskytování pracovních příležitostí;
 - (iii) Poskytování finančních prostředků pro rozvoj či zachovávání udržitelných postupů a praxe;
 - (iv) Poskytování alternativních a doplňkových příležitostí místnímu obyvatelstvu k získávání výnosů z biologické rozmanitosti;
 - (v) Vytváření příjmů;
 - (vi) Vzdělávání;
 - (vii) Vstupního produktu, který může mít přímý užitek pro rozvíjení dalších příbuzných produktů v místním a regionálním měřítku;
 - (viii) Spokojenosti turistů a zkušeností získaných v turistické destinaci.

6. Řízení a zmírňování dopadů

44. Řízení dopadů je nezbytné k zamezování či k minimalizaci jakýchkoliv potenciálních škod na biodiverzitě a jejím udržitelném využívání, které rozvoj cestovního ruchu či turistických aktivit může způsobit. V návrzích na rozvoj cestovního ruchu nebo turistických aktivit mohou být zahrnuty návrhy na řízení dopadů, ale tyto nemusí být nutně považovány za dostatečné, aby se vypořádaly s potenciálními dopady na biodiverzitu. Z toho důvodu bude zapotřebí, aby všechny zainteresované strany a zejména vlády, které vykonávají celkovou kontrolu nad rozvojem cestovního ruchu, zvažovaly nejrůznější přístupy k řízení dopadů, které mohou být nutné v jakékoliv dané situaci. Vlády by si zejména měly uvědomovat, že turistická branže by mohla být hybnou silou pro ochranu zranitelných ekosystémů tím, že bude podporovat takové aktivity v oblasti udržitelného cestovního ruchu, které mají přímý komerční zájem na udržování zranitelného systému v dobrém stavu.
45. Cestovní ruch by měla být plánována a řízena za používání mezinárodně akceptovaných metodologií plánování (jako je Recreation Opportunity Spectrum/Spektrum příležitostí k rekreaci a Limits of Acceptable Change/Hranice přijatelných změn). Na základě těchto metodologií a příslušných informačních podkladů je třeba cestovní ruch ve zranitelných ekosystémech omezovat a v případě nutnosti jí zamezit.
46. Řízení dopadů může mimo jiné zahrnovat opatření k rozmístování turistických projektů a aktivit, včetně stanovování vhodných aktivit v různých určených zónách, rozlišování mezi dopady působenými různými druhy cestovního ruchu, opatření ke kontrole turistických

toků v turistických destinacích a klíčových lokalitách a okolo nich, opatření k podpoře přiměřeného chování turistů za účelem minimalizace jejich dopadů, a ke stanovení limitů počtů návštěvníků a jejich dopadů v rámci Limits of Acceptable Change/Hranic přijatelných změn, a to na jakékoliv lokalitě.

47. Řízení dopadů ve vztahu k přeshraničním ekosystémům a stěhovavým druhům vyžaduje spolupráci na regionální úrovni.
48. Je zapotřebí určit ty, kdo budou odpovědní za implementaci řízení dopadů a je třeba stanovit zdroje, které budou pro řízení dopadů nutné.
49. Řízení dopadů v oblasti rozvoje cestovního ruchu a turistických aktivit může zahrnovat přijetí a účinnou implementaci opatření, dobré praxe a nabytých zkušeností, které mimo jiné pokrývají:
 - (a) Kontrolování dopadů hlavních turistických toků včetně výletů, výletních plaveb, apod., které mohou mít vážný vliv na příslušné destinace, i když jsou tyto navštěvovány jen na krátkou dobu;
 - (b) Omezování dopadů činností provozovaných mimo turistické oblasti na přilehlé a další důležité ekosystémy pro cestovní ruch (například znečištění z blízkého zemědělského hospodaření nebo z těžebních odvětví mohou postihovat oblasti rozvoje cestovního ruchu);
 - (c) Odpovědné využívání přírodních zdrojů (například pozemků, půdy, energie, vody);
 - (d) Snižování, minimalizace a zamezování vzniku znečišťování a odpadů (například pevných a tekutých odpadů, emisí do ovzduší, odpadů z dopravy);
 - (e) Podporu projektování zařízení, která jsou ekologicky účinnější a která si osvojují přístup čistší produkce a používají technologie šetrné k životnímu prostředí, zejména za účelem snižování emisí oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů a látek ničících ozónovou vrstvu, jak je stanoveno v mezinárodních dohodách;
 - (f) Ochranu flóry, fauny a ekosystémů;
 - (g) Zabráňování vnikání cizích biologických druhů v důsledku stavební činnosti, úprav krajiny a provozování turistických činností včetně například lodní dopravy související s cestovním ruchem;
 - (h) Ochranu krajiny, kulturního a přírodního dědictví;
 - (i) Respektování integrity místních kultur a zamezování negativním vlivům na sociální struktury ve spolupráci s domorodými a místními společenstvími, včetně opatření k zajištění ohledu a úcty k posvátným místům a zvykovému užívání těchto míst a zamezování negativním dopadům na ně a na pozemky a vody tradičně obývané a obhospodařované domorodým obyvatelstvem, stejně jako na jejich zdroje živobytí;
 - (j) Používání místních produktů a dovedností a zajišťování místní zaměstnanosti;
 - (k) Podporování přiměřeného chování turistů za účelem minimalizace jejich nepříznivých dopadů a podpory pozitivních vlivů pomocí vzdělávání, výkladů, rozšiřování znalostí a dalších prostředků zvyšování informovanosti;
 - (l) Přizpůsobování marketingových strategií a myšlenek principům udržitelného cestovního ruchu;
 - (m) Plány pro řešení nouzových situací pro případy nehod, havárií, nepředvídaných situací či krachů, které mohou nastat v průběhu výstavby a používání zařízení a které mohou ohrozit životní prostředí a ochranu a udržitelné využívání biodiverzity;

- (n) Audity ekologické a kulturní udržitelnosti a posuzování stávajících turistických aktivit a projektů a rovněž účinnosti, s jakou je řízení dopadů aplikováno na stávající turistické aktivity a projekty;
 - (o) Opatření ke zmírňování stávajících dopadů a přiměřené financování k jejich podpoře. Takováto opatření by měla zahrnovat vyvíjení a implementaci kompenzačních opatření v případech, kdy má cestovní ruch za následek negativní environmentální, kulturní a socio-ekonomické vlivy, a zároveň brát v úvahu rozsah obnovy a kompenzačních opatření.
50. Vedle jakýchkoliv opatření k řízení dopadů obsažených v uvažovaných návrzích je třeba, aby potřebu řízení dopadů posuzovaly vlády ve spolupráci s manažery a vedoucími pracovníky majícími biodiverzitu na starosti, s těmi společenstvími, která by byla navrhovanými turistickými projekty postižena a s dalšími zainteresovanými stranami. Je nutné, aby všechny zainteresované strany chápaly důležitost takového řízení dopadů.
51. Turistická branže prostřednictvím stanovených cílů, jejich monitorování a pravidelného veřejného informování o jejich pokroku může napomáhat podporovat společnou politiku a opatření v otázkách udržitelného cestovního ruchu a biodiverzity.

7. Rozhodování

52. Rozhodnutí budou přijímána ve věcech schvalování, mimo jiné:
- (a) Národních strategií a plánů pro otázky cestovního ruchu a biodiverzity;
 - (b) Návrhů na rozvoj cestovního ruchu a turistických aktivit v konkrétních místech s ohledem na biodiverzitu, které je třeba podávat prostřednictvím oznamovacího procesu;
 - (c) Adekvátnosti opatření v otázkách řízení dopadů s ohledem na očekávané dopady rozvoje cestovního ruchu a turistických aktivit;
 - (d) Adekvátnosti a četnosti monitorování a podávání zpráv.
53. Taková rozhodnutí budou v zásadě přijímat vlády (anebo konkrétní orgány stanovené vládou). Uznává se ovšem, že účinné konzultace se společenstvími a skupinami a jejich účast, včetně specifických vstupů ze strany manažerů a vedoucích pracovníků majících na starosti biodiverzitu a ze strany domorodých a místních obyvatel a soukromého sektoru v širším smyslu jsou důležitým základem rozhodovacího procesu a mají zásadní význam pro udržitelný rozvoj. Je nutné, aby ti kdo rozhodují, zvažovali využití procesů zapojení všech zainteresovaných stran jakožto nástroje pro proces rozhodování.
54. Je nutné, aby rozhodovací proces byl transparentní, odpovědný a aby v něm byl uplatňován preventivní přístup. Je třeba, aby byly zavedeny právní mechanismy pro otázky oznamování a schvalování návrhů turistických projektů a pro zajištění implementace podmínek schvalování návrhů rozvoje cestovního ruchu.
55. V případě návrhů turistických projektů a aktivit v konkrétních lokalitách se po navrhovatelích bude obvykle vyžadovat, aby poskytli informace stanovené v oznamovacím procesu. Musí se to rovnou měrou týkat jak rozvoje a infrastrukturních projektů ve veřejném sektoru, tak projektů v soukromém sektoru. Hodnocení dopadů musí tvořit součást každého rozhodovacího procesu.

56. Je třeba přijmout opatření k zajištění úplného a včasného zveřejnění projektových informací týkajících se návrhů na rozvoj cestovního ruchu. V souladu s Článkem 8(j) je třeba, aby proces rozhodování zahrnoval smysluplné konzultace s domorodými a místními společenstvími, které jsou projekty postiženy, za účelem zajištění, mimo jiné, respektu a úcty ke zvyklostem, tradičnímu vědění a způsobům činnosti domorodého a místního obyvatelstva a rovněž zajištění odpovídajícího financování a technické podpory jejich účelné účasti. Tam kde národní právní režim vyžaduje předchozí souhlas ze strany domorodých a místních společenství na základě včasné informovanosti, s ohledem na rozhodnutí stanovená v odstavci 52, je nutno takový předchozí souhlas na základě včasné informovanosti obdržet.
57. Je třeba, aby rozhodnutí zahrnovala posouzení adekvátnosti dostupných informací, které mimo jiné mohou obsahovat informace o stávajícím stavu, hodnocení dopadů a informace o navrhovaném turistickém projektu či aktivitě, jeho charakteru a rozměru, typech předpokládané turistiky a informace o lidském osídlení a obcích, které mohou být postiženy.
58. V případech, kde nejsou včas k dispozici dostatečné kontextové informace/informace o stávajícím stavu, anebo tam kde celková představa, cíle a úkoly nejsou dostatečně připraveny, aby umožnily přijmout rozhodnutí, je možné rozhodnutí odložit do obdržení dostatečných informací a/nebo doplnění celkových plánů/cílů.
59. Při přijímání rozhodnutí mohou být k jakýmkoliv udělovaným souhlasům připojeny podmínky, včetně podmínek týkajících se provozování cestovního ruchu s ohledem na zamezování či minimalizaci nepříznivých dopadů na biodiverzitu, a podmínek pro ukončení turistických aktivit v případě, že by byl projekt zastaven. Ti kdo rozhodují, si mohou rovněž dle potřeby od navrhovatele vyžádat další informace; odložit rozhodnutí až do doby provedení dalšího průzkumu jinými orgány; anebo mohou návrh zamítnout.

8. Implementace

60. Implementace se řídí rozhodnutím schvalujícím konkrétní návrh, strategii nebo plán. Není-li stanoveno jinak, developer a/nebo provozovatel bude odpovědný za dodržování podmínek pro udělení souhlasu; a, v rámci tohoto procesu se po developerovi či provozovateli může rovněž vyžadovat, aby uvědomil určený vládní orgán o jakémkoliv neplnění podmínek připojených k souhlasu, včetně podmínek pro ukončení činnosti, a/nebo o jakýchkoliv změnách okolností včetně nepředvídaných environmentálních podmínek a/nebo otázek týkajících se biodiverzity (například zjištění vzácných nebo ohrožených druhů, které nebyly zaznamenány v původním návrhu a hodnocení dopadů).
61. Jakékoliv revize či změny schváleného projektu včetně doplňků a/nebo odchylek aktivit musí před zahájením výstavby schválit určené orgány.
62. Je třeba, aby v plánech implementace bylo pamatováno na to, že domorodá a místní společenství a další zainteresované strany jakožto aktéři v procesu implementace mohou vyžadovat pomoc, a na to, aby byly zajištěny dostatečné prostředky pro implementaci a jejich účelnou účast.
63. Je třeba, aby místním zainteresovaným stranám byla poskytnuta příležitost průběžně vyjadřovat jejich přání a starosti těm, kteří řídí turistické projekty a aktivity. Jakožto

součástí tohoto procesu je třeba zainteresovaným stranám přístupnou a srozumitelnou formou poskytovat k posouzení jasné a adekvátní informace týkající se implementace.

64. Dostupnost informací o opatřeních, programech, projektech a jejich implementaci, včetně informací o stávajících a budoucích směrnicích by měla být zajišťována a výměna informací podporována například prostřednictvím mechanismu střediska výměny informací při Úmluvě o biologické rozmanitosti.

9. Monitoring a podávání zpráv

65. Pro řízení turistických aktivit a péči o biologickou rozmanitost je nutné vytvořit systém monitorování a kontroly. Pokud jde o dopady cestovního ruchu na biodiverzitu, je nutný dlouhodobý monitoring a proces hodnocení a je třeba, aby bylo vzato v úvahu časové měřítko, ve kterém se změny ekosystému projeví. Některé účinky se mohou objevit rychle, u jiných to může trvat delší dobu. Dlouhodobý monitoring a hodnocení představují prostředky ke zjišťování nepříznivých vlivů na biodiverzitu, ke kterým může docházet v důsledku turistických aktivit a rozvoje cestovního ruchu, aby bylo možné podnikat opatření ke kontrole a zmírňování takových vlivů.

66. Monitoring a dozor ve vztahu k řízení cestovního ruchu a péči o biodiverzitu mimo jiné zahrnuje následující hlavní oblasti:

- (a) Realizaci schválených projektů a aktivit v oblasti cestovního ruchu a dodržování veškerých podmínek doprovázejících udělení souhlasu a přijímání odpovídajících opatření v případě nedodržování těchto podmínek
- (b) Dopady turistických aktivit na biodiverzitu a ekosystémy, přijímání odpovídajících ochranných opatření v případě potřeby;
- (c) Dopady cestovního ruchu na okolní obyvatelstvo, zejména na domorodá a místní společenství;
- (d) Všeobecné aktivity a trendy v oblasti cestovního ruchu včetně provozu turistických zařízení, turistické vybavenosti a turistických toků v zemích, odkud turisté pocházejí a v zemích, které navštěvují, včetně vývoje směrem k udržitelnému cestovnímu ruchu;
- (e) Jasně stanovené úkoly, opatření a cíle pro turistiku a ochranu přírody či zmírňování hrozeb pro biodiverzitu, udržování či obnovu ekosystémů;
- (f) Dodržování a v případě nutnosti vymáhání dodržování podmínek doprovázejících jakýkoliv udělený souhlas. Obce či společenství a další zainteresované strany mohou rovněž provádět monitoring a svá zjištění oznamovat určeným orgánům státní správy.

67. Po developerech a provozovateli turistických projektů a zařízení je nutné vyžadovat, aby určeným orgánům i veřejnosti pravidelně podávali zprávy o dodržování podmínek stanovených v souhlasech a také o stavu biodiverzity a životního prostředí ve vztahu k turistickým zařízením a aktivitám, za které odpovídají.

68. Je nutné, aby před zahájením jakýchkoliv nových turistických projektů či aktivit byl zřízen systém monitoringu a podávání zpráv s ukazateli pro sledování, jak opatření v oblasti cestovního ruchu zmírňují hrozby pro biodiverzitu, spolu s dohodnutými kvantifikovatelnými standardy označujícími prahy přijatelných změn. Tyto je třeba

vytvořit v součinnosti se všemi klíčovými zainteresovanými stranami včetně domorodých a místních společenství.

69. Ukazatele týkající se aspektů péče o biodiverzitu a udržitelný cestovní ruch, včetně socio-ekonomických a kulturních aspektů je třeba stanovit a monitorovat na globální, národní i lokální úrovni, a měly by zahrnovat alespoň následující:
- (a) Ochranu biodiverzity;
 - (b) Vytváření příjmů a zaměstnanosti plynoucích z cestovního ruchu (jak dlouhodobě, tak krátkodobě);
 - (c) Podíl na příjmech z cestovního ruchu ponechaný v místě vzniku;
 - (d) Účinnost procesů účasti mnoha zainteresovaných stran a klíčových partnerů pro péči o biodiverzitu a udržitelný cestovní ruch;
 - (e) Efektivnost řízení dopadů;
 - (f) Přispívání turistiky k blahu místního obyvatelstva;
 - (g) Dopady návštěvníků a spokojenost návštěvníků.
70. Výsledky monitoringu ve valné míře závisí na vhodném souboru shromažďovaných dat. Je třeba vyvinout směrnice na téma, jak shromažďovat data způsobem, kterého bude možné využít k vyhodnocování změn v čase. Monitoring by se měl řídit standardním postupem a formátem a měl by být založen na rámci zahrnujícím parametry sociálních, ekonomických, environmentálních a kulturních dopadů.
71. Je třeba, aby monitoring a dozor týkající se dopadů na biodiverzitu zahrnoval činnosti podnikané za účelem zajištění ohledu k ohroženým druhům podle příslušných mezinárodních dohod, zamezování vniku cizích druhů v důsledku turistických aktivit, souladu s národními předpisy týkajícími se přístupu ke genetickým zdrojům a zabráňování ilegálnímu a neoprávněnému odvozu genetických zdrojů.
72. Ve vztahu k domorodým a místním společenstvím je třeba, aby monitoring a vyhodnocování zahrnovaly vytvoření a používání vhodných nástrojů k monitorování a hodnocení dopadů cestovního ruchu na ekonomiku domorodých a místních společenství, zejména na zabezpečení jejich stravování a zdraví, tradičního vědění a znalostí a způsobů a obvyklého životního stylu. Podle potřeby je nutné vyvíjet používání ukazatelů a systémů včasného varování a zároveň brát v úvahu tradiční vědění a znalosti, inovace a postupy domorodého a místního obyvatelstva, a rovněž směrnice připravené v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti, vztahující se k tradičnímu vědění. Rovněž je třeba podniknout opatření zajišťující, aby domorodá a místní společenství účastníci se na cestovním ruchu anebo jí ovlivněná, měla příležitost se efektivně zapojit do monitoringu a vyhodnocování.
73. Monitoring všeobecných podmínek a trendů v oblasti životního prostředí a biodiverzity, stejně jako trendů a dopadů cestovního ruchu mohou provádět vlády/orgány státní správy, včetně určených manažerů/vedoucích pracovníků pro péči o biodiverzitu. Opatření v oblasti péče o biodiverzitu může být zapotřebí upravit dle potřeby tam, kde budou zjištěny nepříznivé dopady na biodiverzitu a ekosystémy. Potřeba takových úprav a jejich charakter budou založeny na výsledcích monitoringu, a je důležité, aby úpravy byly stanoveny v dialogu se všemi zainteresovanými stranami včetně developerů a/nebo provozovatelů turistických zařízení a aktivit a dalších zainteresovaných partnerů. Je třeba, aby proces monitoringu zahrnoval všechny zainteresované strany a aby byl transparentní.

10. Adaptivní řízení a péče

74. Přístup k ekosystému vyžaduje adaptivní řízení a péči k zabývání se komplexním a dynamickým charakterem ekosystémů a k vypořádávání se s absencí úplných znalostí či plného chápání jejich fungování. Procesy v ekosystému jsou často nelineární, a výsledek takových procesů často vykazuje časová zpoždění. Má to za následek přerušení a nespojitosti vedoucí k překvapení a nejistotě. Řízení a péče musí být adaptivní, aby byly schopny reagovat na takové nejistoty a musí obsahovat prvky „poznávání prostřednictvím konání“ či zpětnou vazbu ze strany průzkumu. Může být zapotřebí podniknout opatření i když některé vztahy typu příčina a účinek nejsou dosud plně vědecky potvrzeny².
75. Procesy a funkce ekosystému jsou komplexní a proměnlivé. Stupeň jejich nejistoty se zvětšuje interakcí se sociálními výtvoři, kterým je potřeba lépe porozumět. Řízení a péče o ekosystém musí tudíž zahrnovat poznávací proces, který napomáhá adaptovat metodologie a postupy způsobům, pomocí nichž jsou tyto systémy řízeny a monitorovány. Je třeba, aby adaptivní řízení bralo plně v úvahu preventivní přístup.
76. Implementační programy je třeba navrhovat tak, aby byly adaptovatelné na neočekávaný vývoj, spíše než jednat na základě víry v jistoty.
77. Je nutné, aby v procesu řízení a péče o ekosystém byla uznávána pestrost sociálních a kulturních faktorů ovlivňujících využívání a udržitelnost přírodních zdrojů.
78. Podobně zde existuje potřeba flexibility při tvorbě opatření a implementaci. Dlouhodobá, nepružná rozhodnutí budou pravděpodobně neadekvátní či dokonce mohou být destruktivní. Řízení a péče o ekosystém by mělo být pojímáno jakožto dlouhodobý experiment, který v jeho průběhu staví na výsledcích. Toto „poznávání prostřednictvím konání“ bude rovněž sloužit jako důležitý zdroj informací za účelem získání znalostí, jak nejlépe monitorovat výsledky řízení a péče a jak vyhodnocovat, zda jsou stanovené cíle dosahovány. V tomto ohledu by bylo žádoucí zřídit nebo posílit kapacity zainteresovaných stran pro monitoring. Kromě toho je potřeba vyvinout poznávací portfolia pro adaptivní řízení pro různé lokality, umožňující porovnávání a získávání poznatků.
79. Implementace adaptivního řízení s ohledem na cestovní ruch a biodiverzitu bude vyžadovat aktivní spolupráci všech zainteresovaných stran v cestovním ruchu a zejména těch v soukromém sektoru s manažery/vedoucími pracovníky majícími na starosti péči o biodiverzitu. Dopady na biodiverzitu v konkrétní lokalitě si mohou vyžádat prudké omezení návštěv turistů za účelem zabránění dalším škodám a umožnění regenerace, a v dlouhodobějším výhledu si mohou vyžádat celkové omezení turistických toků. V takových případech může být účelné přeměrovat turisty do méně citlivých oblastí. Ve všech případech udržování vyváženosti mezi turistikou a biodiverzitou bude vyžadovat úzké vzájemné spolupůsobení mezi manažery v oblasti cestovního ruchu a těmi, kdo mají na starosti péči o biodiverzitu, a bude pravděpodobně zapotřebí ustavit vhodné rámce pro řízení a dialog.

² Monitoring ve World Heritage sites/lokalitych světového dědictví by měl být navrhován tak, aby v něm byla začleněna kritéria World Heritage, na základě nichž byla lokalita navržena a zapsána do seznamu. Monitorovací systém by měl být navržen tak, aby přispíval ke struktuře World Heritage týkající se periodického podávání zpráv, se zaměřením na shromažďování informací o stavu ochrany lokality.

80. Bude tudíž zapotřebí, aby vlády/orgány státní správy včetně určených manažerů/vedoucích pracovníků majících na starosti péči o biodiverzitu v součinnosti se všemi ostatními zainteresovanými stranami podnikaly odpovídající kroky k řešení jakýchkoliv nastalých problémů a aby se nadále držely cesty směrem k dohodnutým cílům. Může to zahrnovat změny a dodatky k podmínkám stanoveným v původním souhlasu a bude to vyžadovat účast na konzultacích ze strany developera či provozovatele příslušných turistických zařízení a aktivit a také ze strany místního obyvatelstva.
81. Adaptivního řízení a péče se rovněž mohou ujmout všichni ti, kdo mají kontrolu řízení nad kteroukoliv konkrétní lokalitou, včetně místních orgánů státní správy, domorodých a místních společenství, soukromého sektoru, nevládních organizací a dalších organizací.
82. V případě nutnosti může být zapotřebí znovu přezkoumat, posoudit, změnit či doplnit právní rámce k podpoře adaptivního řízení a péče s tím, že budou vzaty v úvahu získané zkušenosti.

C. OZNAMOVACÍ PROCES A POŽADAVKY NA INFORMACE

83. Návrhy na rozvoj cestovního ruchu a aktivit v konkrétních lokalitách ve vztahu k biodiverzitě je nutno předkládat prostřednictvím oznamovacího procesu. Tento proces jako takový zajišťuje vazbu mezi navrhovateli aktivit a rozvoje v oblasti cestovního ruchu a výše nastíněnými kroky procesu řízení. Oznamovací proces zejména vytváří konkrétní vazby na kroky v procesu řízení týkající se hodnocení dopadů a rozhodování, a je třeba, aby v něm byly brány v úvahu dopady na místní, regionální i národní úrovni. Je nutné, aby navrhovatelé projektů v oblasti cestovního ruchu, včetně vládních agentur, v dostatečném předstihu poskytovali všem zainteresovaným stranám, kterých se to může týkat, včetně domorodých a místních společenství, úplné informace o navrhovaných projektech.
84. Informace poskytované jakožto součást oznámení by mohly zahrnovat:
 - (a) Měřítko a typy navrhovaného rozvoje cestovního ruchu či aktivit, včetně shrnutí navrhovaného projektu, proč a kým je navrhován, odhadované výsledky a možné dopady, a popis fází rozvoje a nejrůznější struktury a partnery a zainteresované strany, kterých by se jednotlivé fáze mohly týkat;
 - (b) Analýzu trhu pro navrhovaný rozvoj cestovního ruchu či aktivit, založenou na podmínkách a trendech trhu;
 - (c) Geografický popis včetně zón pro příležitosti k rekreaci, nástinu rozvoje turistických aktivit a infrastruktury, konkrétního umístění turistického projektu či aktivit, popis a veškeré zvláštní charakteristiky okolního prostředí a biodiverzity;
 - (d) Charakter a rozsah požadavků na lidské zdroje a plány jejich zajištění;
 - (e) Identifikaci nejrůznějších zainteresovaných stran, kterých se navrhovaný projekt týká nebo by je mohl potenciálně postihnout – včetně partnerů na vládní a nevládní úrovni, soukromého sektoru a domorodých a místních společenství – spolu s podrobnostmi týkajícími se jejich účasti na navrhovaném projektu nebo na konzultacích o něm v průběhu jeho přípravy, plánování, realizace a provozu;
 - (f) Vnímané role místních zainteresovaných stran v navrhovaném projektu;
 - (g) Nejrůznější zákony a předpisy, které se mohou týkat konkrétní lokality, včetně přehledů stávající legislativy na místní, regionální a národní úrovni, důležitých

- regionálních a mezinárodních úmluv či dohod a jejich statutu a včetně přeshraničních dohod či smluv o smlouvách budoucích a jakékoliv navrhované legislativy;
- (h) Blízkost lokality lidským sídlištím a obcím, lokality využívané lidmi z těchto sídlišť a obcí v rámci jejich živobytí a tradičních činností, lokality kulturního dědictví a posvátná místa;
 - (i) Veškerou faunu, flóru a ekosystémy, které by mohly být postiženy rozvojem cestovního ruchu či aktivit, včetně klíčových, vzácných, ohrožených nebo endemických druhů;
 - (j) Ekologické aspekty lokality a jejího okolí včetně označení jakýchkoliv chráněných oblastí; specifikace ekosystémů, stanovišť a druhů; kvantitativní a kvalitativní informace o úbytku stanovišť a druhů (hlavní příčiny, trendy), a indexování druhů;
 - (k) Výcvik a dozor nad personálem realizujícím turistický projekt či aktivitu;
 - (l) Pravděpodobnost dopadů turistického projektu či aktivit mimo bezprostřední oblast, které se to týká, včetně přeshraničních dopadů a vlivů na stěhovavé druhy;
 - (m) Popis stávajících environmentálních a socio-ekonomických podmínek;
 - (n) Očekávané změny environmentálních a socio-ekonomických podmínek v důsledku rozvoje cestovního ruchu či aktivit;
 - (o) Navrhovaná opatření v oblasti řízení za účelem vyvarování se nebo minimalizace nepříznivých dopadů rozvoje cestovního ruchu či turistických aktivit, včetně ověřování jejich působnosti;
 - (p) Navrhovaná opatření ke zmírnění a kompenzování dopadů v případě problémů vyvstávajících s rozvojem cestovního ruchu či turistických aktivit;
 - (q) Navrhovaná opatření za účelem maximalizace místního užítku z rozvoje cestovního ruchu či aktivit pro okolní lidské osídlení, obce, biodiverzitu a ekosystémy. Tato opatření mohou mimo jiné zahrnovat:
 - (i) Používání místních produktů a dovedností;
 - (ii) Zaměstnanost;
 - (iii) Obnovu biodiverzity a ekosystémů;
 - (r) Důležité informace získané z jakýchkoliv předchozích turistických projektů či aktivit v příslušném regionu a informace o možných kumulativních vlivech;
 - (s) Důležité informace z jakýchkoliv předchozích turistických projektů či aktivit ze strany navrhovatele.

85. Kategorie odpovědí, které vlády/orgány státní správy mohou zvažovat při reakcích na oznamování návrhů a na žádosti o povolení turistických projektů mohou mimo jiné zahrnovat:

- (a) Schválení bez podmínek;
- (b) Schválení s podmínkami;
- (c) Vyžádání dalších informací;
- (d) Odložení rozhodnutí do doby provedení dalšího průzkumu jinými subjekty;
- (e) Zamítnutí návrhu.

D. VZDĚLÁVÁNÍ, BUDOVÁNÍ KAPACIT A ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ A INFORMOVANOSTI

86. Je zapotřebí, aby kampaně zaměřené na vzdělávání a zvyšování povědomí a informovanosti byly adresovány jak odborným sektorům, tak široké veřejnosti, a aby je

informovaly o dopadech cestovního ruchu na biologickou rozmanitost a o příkladech dobré praxe v této oblasti. Soukromý sektor, a zejména tour operátoři by mohli ve větší šíři poskytovat informace svým klientům – turistům – o otázkách turistiky a biodiverzity, a vyzývat je k ochraně biodiverzity a kulturního dědictví a k tomu, aby se vyvarovali nepříznivých dopadů na ně, aby respektovali národní legislativu navštívené země a tradice domorodých a místních společenství příslušné země, a aby podporovali opatření v souladu s těmito Směrnicemi.

87. Kampaně zaměřené na zvyšování povědomí a informovanosti a vysvětlující vazbu mezi kulturní různorodostí a biologickou rozmanitostí bude potřeba přizpůsobovat různým oslovovaným cílovým skupinám, zejména zainteresovaným stranám včetně zákazníků, developerů a provozovatelů v oblasti cestovního ruchu.
88. Vzdělávání a zvyšování povědomí a informovanosti je nutné na všech úrovních státní správy. Je třeba, aby zahrnovalo procesy vedoucí ke zvyšování vzájemného porozumění mezi příslušnými ministerstvy, včetně společných a inovačních přístupů k zabývání se otázkami cestovního ruchu a životního prostředí.
89. V rámci státní správy i mimo ni je třeba rovněž zvyšovat povědomí a informovanost o tom, že zranitelné ekosystémy a stanoviště se často nacházejí na pozemcích a vodách obývaných či využívaných domorodými a místními společenstvími.
90. Sektor cestovního ruchu jako celek spolu s turisty je nutno vyzývat k minimalizaci veškerých negativních dopadů a k maximalizaci pozitivních dopadů na biodiverzitu a místní kultury, souvisejících s jejich spotřebitelskými volbami a chováním, například prostřednictvím dobrovolných iniciativ.
91. Rovněž je důležité v rámci akademického sektoru odpovědného za výcvik a výzkum na téma otázek týkajících se vzájemného spolupůsobení mezi biologickou rozmanitostí a udržitelnou turistikou zvyšovat povědomí o roli, kterou tento sektor může hrát ve vzdělávání veřejnosti, budování kapacit a zvyšování informovanosti o těchto otázkách.
92. Je třeba, aby se činnosti v oblasti budování kapacit zaměřily na vytváření a posilování kapacit a schopností orgánů státní správy a všech zainteresovaných stran umožňovat účinnou implementaci těchto Směrnic, což může být nutné na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni.
93. Činnosti v oblasti budování kapacit lze zjistit a stanovit prostřednictvím procesu adaptivního řízení a péče a mohou zahrnovat posilování lidských zdrojů a institucionálních kapacit, předávání know-how, vývoj vhodných zařízení a výcvik, školení a instruktáže týkající se otázek biologické rozmanitosti a udržitelného cestovního ruchu, otázek vyhodnocování dopadů a způsobů řízení dopadů.
94. Je třeba, aby do náplně takových činností patřilo zajišťování toho, aby místní společenství v dostatečném předstihu před budoucími přílivy turistů byla vybavena nezbytnými schopnostmi rozhodování, kvalifikacemi a znalostmi a také příslušnými způsobilostmi a výcvikem v otázkách turistických služeb a ochrany přírody.
95. Činnosti v oblasti budování kapacit by mimo jiné měly zahrnovat:

- (a) Budování kapacit, způsobilostí a výcvik za účelem napomáhání všem zainteresovaným stranám včetně orgánů státní správy a domorodých a místních společenství při přístupu k informacím o stávajícím stavu, při jejich analyzování a interpretaci, při posuzování a vyhodnocování dopadů, při řízení dopadů, rozhodování, monitorování a při adaptivním řízení a péči;
- (b) Vyvíjení či posilování mechanismů pro hodnocení dopadů za účasti všech zainteresovaných stran, včetně schvalování přístupu k hodnocení dopadů, jeho obsahu a rozsahu;
- (c) Ustavení procesů za účasti nejrůznějších partnerů zahrnujících odbory orgánů státní správy, sektor cestovního ruchu, nevládní organizace, domorodá a místní společenství a další zainteresované strany;
- (d) Výcvik, školení a instruktáže profesionálních pracovníků v sektoru cestovního ruchu v otázkách ochrany přírody a biodiverzity.

96. Je nutno podněcovat a podporovat výměnu informací a spolupráci týkající se realizace udržitelného cestovního ruchu, a to prostřednictvím vytváření sítí a partnerských vztahů mezi všemi zainteresovanými stranami, které jsou cestovním ruchem ovlivněny nebo kterých se cestovní ruch týká, včetně soukromého sektoru.